

LBRIS

We know
books

NICOLETA BERARU

Cuiburi de berze

· Ediția a doua revăzută și adăugită

EDITURA PENTRU ARTĂ ȘI LITERATURĂ

București, 2023

Cuprins

Prefață	5
Tăticu' o murit	9
Tu ai să te însori cu o bogătașă de la oraș	18
Asta nu știe să facă plozi	29
Luluța și Petrișor	34
Pizme	41
Auzi... să spele bărbații blidele!	46
Răfuiala	50
Ni se goleşte țara, mamă... ..	60
Înmormântarea	78
Oameni și oameni... ..	92
O iubire	98
Puntea e prea șubredă	119
Multe și amare	127
Nu ploaia este tristă. Oamenii sunt triști	132
Cuiburi de berze	155
Epilog	166

Tăticu' o murit

— Mămică, săru-mâna. Ce faci? Ești bine?

— Da, Luluță. Voi ce faceți?

— Bine... Adică... Să-ți dau o veste... nu prea bună...
Nu știi cum să-ncep...

La un capăt de lume uitat de Dumnezeu, știut doar de o mână de pământeni, vorbele se poticniră în tăcere.

— Ce-i, fată dragă?

— Tăticu' o murit.

Câteva secunde bune doar șuierul telefonului se mai auzi ca un țârâit prelung de greier. Urmară altele, lungi cât o foamete. Luluța auzi un scâncet subțire, ca de copil, la celălalt capăt al firului. O văzu în închipuire pe mamă-sa prăvălindu-se pe scaunul din cămăruța strâmtă și întunecoasă, de unde în fiecare săptămână suna acasă. Era slabă și palidă, o umbră cu pliuri în preajma gurii, cu ochi osteniți, cu pungi vineții dedesubt, înroșiți de lacrimi și cu laba-gâștei pe la colțuri. Cu o mână ținea încleștat receptorul. Cealaltă era dusă la gură, într-o încercare

disperată de a-și struni durerea, așa cum fac țărăncile în momentele de mare cumpănă.

— Mai ești, mămică?

— Sunt, Luluță... Sunt aici, dar parcă n-aș fi. Cum s-a întâmplat? Voi unde sunteți acum?

— Mamaia l-a găsit pe taticu' în odaie, întins pe jos. A tot strigat după el, că avea nu-ș' ce să-i zică. Nu răspundea. L-a căutat peste tot ... Și la barul din colț, că știi că mai mergea din când în când pe-acolo. Dar nu-l văzuse nimeni. Era pe la amiază. S-a întors acasă mamaia, l-a căutat din nou prin toată casa. Până și-n beci, dar tot nu a dat de el. A văzut ușa la odaie întredeschisă și i-a venit în minte să intre. Taticu' era căzut lângă masă.

Luluța se pierdu cu firea și începu să se smiorcăie mocnit. Sufletul, precoce îmbătrânit de griji și de lipsuri, o strângea ca o pereche de încălțări prea mici.

— Dumnezeu să-l ierte, prinse Florica a zice, cu o voce pe care ea însăși nu și-o recunosc.

Se sufocă apoi în hohote de plâns.

— Petrișor știe? El unde-i? Ce face?

— E la țata Anica. I-am zis că lui taticu' i s-a făcut rău și că nu o să-și revină repede. M-a crezut. Când am plecat, stătea de vorbă cu Vasilică. Nu cred c-a bănuț ceva. O să-i povestesc diseară...

— O să caut bilet la Eurolines și-o să vin cât de repede pot, Luluță. Vezi de Petrișor! Eu în tine am bază. Dragii mamei, acum sunteți orfani de tată.

Și Florica începu a boci și-a se văicări ca-n Moldova ei, părăsită cu câțiva ani în urmă, când luase calea pribegiei prin țări străine, ca barem odraslele ei să aibă un trai mai acătării în timpurile ce-or veni.

***

Când ieșise pe poarta casei, un foc îi mocnea în piept. Focul acela avea s-o mistuie de fiecare dată în clipele ei de răgaz, când își vedea în minte progeniturile și locurile în care își petrecuse atâta amar de vreme.

De bărbatu-su o mai lega doar atașamentul femeii învățate să fie supusă. Așa primise ea învățături de la mamă-sa și de la bunică-sa: femeia să fie cuminte și gospodină, orice-ar fi. Să facă plozi sănătoși și să îngrijească de ei, de bărbat și de gospodărie. „Bărbatu-i bărbat și, orice ar face, trebuie iertat, că de aceea poartă nădragi și pălărie“, suna înțelepciunea lor. De la aceste precepte Florica nu se abătuse niciodată. Nici chiar atunci când descoperise că Fănică al ei se iubea din timp în timp cu vecinele. Nici când venea târziu și băut acasă, cu chef de arțag. Nici chiar atunci când o altoia și-o lăsa cu vânătăi strașnice pe mâini și pe picioare. „Așa-s toți bărbații! Să bați lumea-n lung și-n lat și nu găsești altfel. Iertare se numește îndreptarea lor. Că așa zice Domnul la Sfânta Scriptură.“

Florica nu citise Sfânta Scriptură și nu știa dacă zice Domnul așa sau ba, dar când era vorba de cuvântul Lui, femeii nu-i trecea prin minte nicicum să se pună contra. Nimic nu încăpea pe lângă El și toate celelalte cuvinte

erau de prisos. Câteodată, câte-un gând spurcat îi trecea prin cap și-atunci își punea întrebări. De pildă: cum de folosește Domnul mereu altă cumpănă de măsurat păcatele oilor din turma sa? Că auzise ea de coana preoteasă, care plecase la turci, la muncă, și nu-ș' ce învărtise pe-acolo. Dar, după câteva luni, părintele trebuise să se ducă s-o recupereze. Se înapoiase coana preoteasă acasă, în sat, cu un ochi vânăt și cam zborșită. Dar tot cântă apoi în strană, la biserică. Toată suflarea satului, în afară de profesorul de istorie și de doctoriță, tot îi zise săru-mâna, coană preoteasă, semn că Domnul nu se supără pe unii cu una, cu două. Și, când pe femeia pizmașă o cuprindeau patimile unor asemenea prețuieli, își făcea cruce cu limba de trei ori, își scuipa-n sân și-și zicea: duceți-vă pe pustii, gânduri soioase! Doamne, iart-o pe roaba ta nevrednică! Iartă-i greșala cea de voie și cea fără de voie, cea cu gândul, cu cuvântul sau cu fapta.

Tot de la mămuică-sa învățase Florica, cu nu prea mult trecut de treizeci de ani, că bărbatu-i capul, dar femeia-i gâtul. Își înfipsese adânc în minte învățăturile acestea și, când omul ei rămase fără muncă, i se făcu limpede ca lacrima că gâtul trebuie să miște capul în direcția cea bună. Își adună puterile și, pe lângă toate treburile de gospodină – îngrijirea pruncilor, mâncare, curățenie, orătaniile de pe lângă casă –, se înhămă voi-nicește și la rânit în cotețul porcilor, la plivit straturile de legume, la legatul și săpatul viei, la copilitul roșiilor, la tăiatul lemnelor.

Vrednică era Florica, după cum primise sfaturi și învățături. Repede și putincios se mișca gâtul, însă capul nu avea vrere să-l urmeze. Ghiță se așezase în tristețuri. Și-l înțelegea nevastă-sa. Și-i intra în voie cu toate cele. Îi făcea sărmăluțe-n foi de varză murată, cu jumări, așa cum îi plăceau lui, ciorbe de găină, grătărele de porc – doar-doar și-o reveni! Dar Ghiță se prefăcu sprintenior în cel de-al treilea copil și plodul cel mai răzgâiat al familiei, căruia toată lumea îi făcea poftele și ale cărui nazuri erau urmate în toate meandrele. Iar cât era ziua de lungă, cuprins de o „depresiune“ care nu-i mai dădea voie să răsufle și care-l trântea la pământ în fiecare zi pentru vreo două-trei ceasuri, cam pe la 12-13 după-amiaza, Ghiță se punea frumos la răcoare, în odaie, sau sub vreun nuc umbros ca să-și tempereze „anxietățile“. Alteori dădea fuga la Ion a lu’ Vâjgău, de unde venea seara cherchelit și, mânat de mâhnire mare, se lua la hartă ba cu progeniturile, ba cu soața, ba nu mai încăpea de soacră-sa, răul tuturor relelor. „Dumnezeu’ mă-tii de muiere urâtă și proastă! Făăă, proasta proastelor ce ești! Tu nu vezi, chioara lu’ mă-ta ceea proastă care te-a făcut, că borșul nu-i acru deloc?“ Și pumnii lui Ghiță se abăteau asupra capului, brațelor, spatelui Floricăi, sub privirea unui Dumnezeu obosit să tot fie chemat în asistență la scene conjugale nedemne de Perfecțiunea Sa. Absent, reflecta melancolic asupra creației sale ignorante și cam neșlefuite. În momentele acelea, îngerii se ascundeau după tronul Unicului, cu aripile clăpăuge și mințile

LIBRIS | We know books

tulburi de aburii rachiului de la barul lui Cimpău. Diavolii jucau sarabanda, scuișând borături la picioarele lor și umflându-se de răs la vederea neputinței și spaimelelor acestora.

Cât despre viața ei de femeie, Florica nu gândea. Că rar o mai căuta Ghiță prin așternuturi, nu i se părea defel anapoda. Asta, pentru femeia ostenită de munci și dogoreala soarelui de prin grădini și câmpuri, era mai degrabă un peșcheș. Măcar cu asta-i dădea pace, gândea mulțumită. Unde mai pui că, după ea, își cam plătise datoriile. Și datoriile acestea purtau numele de Steluța și Petre. Și, când vreun accident se mai producea, când bărbatu-su, de cele mai multe ori cu mințile înceteșate de alcool și cu simțurile ațâțate de cine știe ce codană țâțoasă, o îngheșuia fără tragere de inimă, ca după vreo zece minute să se prăvălească într-un somn lutos, Florica nici nu se bucura, nici nu se întrista. Era și asta o treabă între muiere și omul ei, care trebuia să se întâmple, după cum îi povestise tot mămuță-sa.

***

Steluța, întinsă pe canapea, cu capul între pernuțe colorate, se uită lung, dusă pe gânduri, la fotografia uzată, cu colțurile roase, încinsă de o dungă albă în mijloc, pe care o ține în mână. O păstrase peste vremuri între filele romanului *Maitreyi*. În poză sunt ei patru: Petrișor, cu pantalonași scurți și cămășuță cu floricele, zâmbind

fericit cu o înghețată ce i se topea în mână și-i lăsa mustăți în colțurile gurii, cu părul pufos ca de pui de găină ieșit din găoace. Lângă el, ea, Luluța, cum îi zisese din prima Petrișor, într-o rochiță cloș, roșie, cu buline albe, și sandale roșii cu curelușe încrucișate, din care două piciorușe subțirele se ițeau în șosețele albe cu borduri de dantelă. În stânga, cuminte, pozează mamă-sa, încă tânără și subțire, purtând o rochiță vișinie, cambrată pe talie, cu un guleraș alb, ca de școlăriță, cu părul șaten, încadrându-i fața ovală cu linii frumos desenate. În dreapta, cu pantaloni de stofă bleumarin și o cămașă albă cu mâneci scurte, cu părul ca pana corbului, dat cu briantină peste cap, stătea fălos tată-său. Zâmbesc toți nefiresc de la nunta lui Nelu și a Petronelei peste mai bine de un deceniu.

Oare cum ar fi fost viața noastră dacă tăticu' ar mai fi trăit? se întrebă fata. Își alungă gândul ca pe o muscă sâcâitoare, ducându-și cu grabă mâna la ochii împăienjeniți de nesomn. „Știu, tăticule, te înțeleg. Dar crede-o și pe mămica noastră că-i este greu să te știe așa. Să dea Dumnezeu să fim sănătoși! Poate o să ne fie mai bine!“ Tânăra își aduce aminte de ultima discuție pe care o avusese cu tată-său și simte cum pacea o învăluie. Se lasă să alunece adânc între perne. Parcă o greutate îi este luată cu mâna de pe suflet. O greutate mai grea decât aceea a sacilor de păpușoi pe care îi căra toamna cu mamă-sa din grădină în coșar. Respiră adânc.

Deodată, fără măcar să știe de ce, o revoltă se insinuează în mintea ei și în ea toată. Dumnezeule Mare, dacă

exiști, de ce ne-ai părăsit nevoilor așa devreme? De ce ni i-ai luat pe cei care, cu vrerea Ta, ne-au zămislit? Ce planuri ai cu noi? Unde ești, Egoistule? Răspunde odată!

Steluța continuă să rămână proptită între perne, uitându-se în gol. Așteaptă un răspuns, ce știe că nu va veni niciodată, de la Marele Absent, în care ea se abținează să mai creadă. Măcar încă puțin...

A doua zi, are să aibă examen la prevenție orodentară. Îi este teamă, ca de fiecare dată când are examene. Strangulată de stres, ia o pauză de la învățat. Aruncând cursurile cât colo, încearcă să-și ostoiască teama răsfoind cartea primită în dar de la profesoara de română din sat. Lectura însă nu o prinde. Răsfoiește filele romanului, fără să pătrundă vreun rând din cele citite la nimeală. Trece cu repeziciune de la o pagină la alta. Literele îi par niște găze negre. Abia le deosebește unele de altele. Gândurile o străpung iuți. Parcă vor să-i iasă din cap. Imagini fără legătură se fugăresc și se întrepătrund. O conduc când spre Facultatea de Stomatologie, cu amfiteatre mari și răcoroase, cu holuri largi și bolte înalte, forfotind de fete frumoase și elegante și băieți chipeși, când spre satul ei cu mătuși cu baticuri legate după cap, cu moșnegi cu pălării cu boruri roase de timp, cu pantaloni lucind de jeg și cămăși soioase, sprijiniți în toiege noduroase. Satul ei cu oameni nevoiași și băiețași mozo-liți, cu muci la nas, cu drumul mare pietruit, de pe care colbul se ridică țâfnos la trecerea fiecărei mașini. Cu găini, cloști cu pui cloncănind, găște și rațe și câte-un

porc priponit de pruni cu frunze prăfuite. Îi apare în minte și Ștefan, arătos, cu trăsături de intelectual blazat. Și Petrișor, acum elev în primii ani de liceu, încă necopt. Și mamă-sa – o voce blândă, agățată la capătul firului de telefon, într-o țară frumoasă, cu un soare rece și oameni surâzători, dar dureros de străină ei. Toate îi joacă în fața ochilor, în crâmpeie.

O să iau oare examenul? Iar o să ceară Oprescu plicul cu bani... Cât o fi costând un 8? Trebuie s-o tai repede după examen. Ce să caut eu la cafea cu ceilalți? Eu nu-s ca ei. Petrișor o mai fi având mâncare la cămin? Poate trimite mămica vreun pachet la începutul săptămânii viitoare.

Nici n-o cutremură, nici n-o plesnesc gândurile acestea. E doar o colcăială de griji cotidiene ce se face din nou simțită în ziua aceasta însorită de iunie, de dinaintea examenului. Luluța îi urmărește tumultul cu resemnare. Nici ea nu știe ce o sâcăie mai tare – învățătura sau neîncetata grijă de toate?